

Kekäläinen Antti
Järvenpää Soila

15.2.2023

ECOFIN-neuvoston 14.2.2023 ja Euroryhmän 13.2.2023 kokoukset, Bryssel: Yhteenvetoraportti

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 14.2.2023 ja Euroryhmä 13.2.2023

Venäjän hyökkäyssodan talous- ja rahoitusvaikutuksia koskevassa asiakohdassa komissio antoi tilannekatsauksen pakotteista, erityisesti niiden toimeenpanosta sekä taloudellisista vaikutuksista. Pakotteiden toimeenpanoa on seurattava ja niiden kiertäminen on estettävä, erityisesti nyt on seurattava kolmansien maiden kautta tapahtumaa toimintaa niiden suhteen. Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa korostettiin pakotteiden jatkamisen tärkeyttä ja peräänkuulutettiin työtä Venäjän jäädytettyjen varojen hyödyntämisen suhteen.

Talouspolitiikan koordinaatiokehikon uudelleentarkastelua koskevassa asiakohdassa käytiin täysi pöytäkierrros. Komissio muistutti, että yleisen poikkeuslausekkeen voimassaolo päättyy ensi vuonna ja tarkoituksena on päästä eteenpäin tulevan kehikon osalta. Lisäksi komissio kertoi antavansa finanssipoliittista ohjausta vuodelle 2024 maaliskuun aikana. Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa maakohtaista sekä keskipitkän aikavälin tarkastelua pidettiin jokseenkin tarkoituksenmukaisina. Eroavaisuuksia syntyi sen suhteen, että kuinka paljon joustoa jäsenvaltiokohtaisuus tarkoittaa ja kuinka paljon monenvälistä seurantaa kehikossa tulisi olla sekä siitä, miten varmistetaan jäsenvaltioiden kansallinen omistajuus. Puheenjohtaja kertoi tavoittelevansa asiasta neuvoston päätelmiä maaliskuun Ecofin-neuvostoon.

Neuvostossa hyväksyttiin Saksan päivitettyä elpymis- ja palautumissuunnitelmaa koskeva neuvoston täytäntöönpanopäätös. Tämän lisäksi ministerit hyväksyivät EU:n yhteiset linjaukset helmikuun G20-ryhmän valtiovarainministereiden ja keskuspankkien pääjohtajien kokoukseen. Puheenjohtaja ja komissio kertoivat myös ajankohtaisista rahoituspalvelualan sääntelyhankkeista. Ecofin-aamiaisella komissio esitteli 1.2.2023 julkaisemansa tiedonannon EU:n vihreästä teollisuuspolitiikasta ja ministerit kävivät asiasta keskustelun.

Euroryhmässä ministerit saivat tilannekatsauksen energiamarkkinoiden viimeaikaisesta kehityksestä ja sen vaikutuksista euroalueen talouteen ja finanssipolitiikkaan. Ministerit keskustelivat myös euroalueen työmarkkinoiden kehityksestä komission muistion perusteella. Lisäksi euroryhmässä keskusteltiin euroalueen talouden ja rahoitusmarkkinoiden kehityksestä komission juuri julkaistun talviennusteen pohjalta. Jäsenmaat jatkavat keskusteluaan finanssipolitiikkajensa koordinoinnista maaliskuussa komission finanssipolitiikkaa koskevan tiedonannon pohjalta, jolloin sovitaan myös euroryhmän julkilausumasta aiempien vuosien käytännön mukaisesti.

Venäjän Ukrainaankohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset

Asiakohdassa komissio antoi tilannekatsauksen pakotteista, erityisesti niiden toimeenpanosta sekä taloudellisista vaikutuksista. Komissio katsoo, että EU:n pakotteilla on ollut vaikutusta Venäjän talouteen, muun muassa öljyn hintakatto ja kaasutulojen alentuminen, heikentynyt valuutta, korkea inflaatio, vähenevät yhteisöverotulot sekä koulutetun väestön pakeneminen ovat ajaneet Venäjän talouden taantumaan. Lisäksi pakotteiden toimeenpanoa on seurattava ja niiden kiertäminen on estettävä, erityisesti nyt on seurattava kolmansien maiden kautta tapahtuvaa toimintaa niiden suhteen. Komissio korosti tiedonvaihdon tärkeyttä pakotteiden osalta ja valmistelee tiedonvaihtojärjestelmää pakotteille. Lisäksi komissio katsoo, että yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyötä on kyettävä parantamaan ja institutionaalisia rakenteita vahvistamaan. Komissio on aloittanut yhteistyön jäsenvaltioiden asiantuntijoiden kanssa Venäjän jäädytettyjen varojen osalta.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa korostettiin pakotteiden jatkamisen tärkeyttä ja peräänkuulutettiin työtä Venäjän jäädytettyjen varojen hyödyntämisen suhteen.

Puheenjohtaja totesi, että työtä jatketaan pakotteiden ja Venäjän jäädytettyjen varojen osalta.

Talouspolitiikan koordinaatiokehikon uudelleentarkastelu

Puheenjohtaja oli valmistellut keskustelun taustaksi kysymyksiä ministereille kansalliseen omistajuuteen, keskipitkän aikavälin suunnitelmiin, demokraattisiin prosesseihin ja velkakestävyyteen liittyen. Puheenjohtajan tavoitteena on löytää yhteistä pohjaa, jotta asia edistyy maaliskuun aikana.

Komissio muistutti, että yleisen poikkeuslausekkeen voimassaolo päättyy ensi vuonna ja tarkoituksena on päästä eteenpäin tulevan kehikon osalta. Lisäksi komissio kertoi, että se tulee maaliskuun aikana antamaan finanssipoliittista ohjeistusta jäsenvaltioille ensi vuodeksi.

Talouspolitiikan koordinaatiokehikon arvioinnin osalta komissio tulkitsee, että jäsenvaltioilla on jaettu ymmärrys siitä, että sääntökehikkoon tarvitaan jäsenvaltiokohtaisuutta, mutta samalla pitää kuitenkin varmistaa monenvälinen seuranta. Komissio haluaa vahvistaa kansallista omistajuutta ja neuvoston roolia. Komissio korosti myös investointien ja uudistusten roolia sekä niiden sisällyttämistä suunnitelmiin. Komissio painotti, että kehikon tavoitteena on taata velkakestävyys ottamalla huomioon jäsenvaltioiden eroavaisuudet. Komission mukaan makrotaloudellisten epätasapainojen menettelyn (MIP) roolia halutaan vahvistaa ja luoda siitä ennaltaehkäisevämpi. Sen suhteen ei kuitenkaan ole tarkoitus tehdä lainsäädäntömuutoksia. Keskipitkän aikavälin suunnitelmat sitoisivat myös kansallisia vuosibudjetteja ja makrotaloudellisiin shokkeihin voitaisiin reagoida paremmin. Uusien hallitusten tulisi myös vastata kestävyyskriteereihin, jotka viiteurissa tulevat ilmi. Komissio korosti erityisesti 3:n prosentin alijäämä sääntöjä ja että liiallisen alijäämän menettelyn ei tule muuttua. Komissio korosti, että velkakestävyysanalyysi ei olisi hakattu kiveen vaan se toimisi lähtökohtana.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa maakohtaista sekä keskipitkän aikavälin tarkastelua pidettiin jokseenkin tarkoituksenmukaisina. Eroavaisuuksia syntyi sen suhteen, että kuinka paljon joustoa jäsenvaltiokohtaisuus tarkoittaa ja kuinka paljon monenvälistä seurantaa kehikossa tulisi olla sekä siitä, miten varmistetaan jäsenvaltioiden kansallinen omistajuus. Usea jäsenvaltio painotti velkakestävyyttä uuden kehikon keskeisenä tavoitteena ja kysymyksiä herätti se, miten uusi kehikko takaisi tämän ja miten estetään takapainotus kansallisissa suunnitelmissa. Myös vaalikausien huomioon ottaminen suunnitelmissa sai laajaa kannatusta. Eniten kritiikkiä ja kysymyksiä aiheutti velkakestävyysanalyysi, jota ei pidetty soveliaana jäsenvaltioiden viiteurien arviointiin.

Suomen puheenvuorossa todettiin muun muassa, että keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmat voivat lisätä kansallista omistajuutta, mutta samalla kansallisten suunnitelmien tulisi pitäytyä yhteisen sääntökehikon ja sääntöjen puitteissa. Suomi korosti monenvälistä valvontaa sekä jäsenvaltioiden tasapuolista kohtelua ja läpinäkyvyyttä. Sääntökehikon uudistuksen pitää myös taata sen keskeisen tavoite: jäsenvaltioiden velkakestävyys. Suunnitelmien pitäisi kunnioittaa myös kansallisia demokraattisia prosesseja. Lisäksi Suomi katsoi, että nyt esitetty velkakestävyysanalyysi ei sovellu jäsenvaltioiden viiteurien arviointiin.

Puheenjohtaja katsoi, että keskipitkän aikavälin tarkastelu, yhdessä vuosittaisen tarkastelun kera, sai tukea. Puheenjohtaja nosti esille myös matalan velkatason maat ja niiden kohtelun. Paljon on vielä työtä edessä ja maaliskuun Ecofin-neuvostossa on tarkoitus sopia neuvoston päätelmistä, jossa olisi kehikon keskeinen arkkitehtuuri kuvattuna. Puheenjohtaja muistutti myös helmikuun ylimääräisen Eurooppa-neuvoston päätelmistä asian suhteen.

Elpymis- ja palautumistukivälineen mukaiset neuvoston täytäntöönpanopäätökset

Puheenjohtaja kertoi tuovansa tasapuolisen kohtelun vuoksi kaikki elpymis- ja palautumissuunnitelmien päivitykset Ecofin-neuvostoon keskusteluasiakohtana. Nyt tarkoitus on hyväksyä Saksan suunnitelman päivitys.

Komissio totesi, että Saksan suunnitelmaa on päivitetty objektiivisten olosuhteiden takia. Komissio muistutti kaikkia jäsenvaltioita RePowerEU-luvun valmistelusta sekä komission tuoreesta tiedonannosta asian suhteen.

Asiakohdassa hyväksyttiin Saksan elpymis- ja palautumissuunnitelman päivitys.

G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien helmikuun kokouksen (23.-24.2.2023) valmistelu: EU:n yhteiset linjaukset

Asiakohdassa hyväksyttiin EU:n yhteiset linjaukset G20-ryhmän valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien helmikuun kokoukseen.

Muut asiat

Puheenjohtaja ja komissio kertoivat ajankohtaisista rahoituspalvelualan sääntelyhankkeista. Puheenjohtaja kertoi fokuksen olevan useiden toimielinten välisten trilogi-neuvottelujen saamisesta pakettiin Euroopan parlamentin kanssa. Komissio tulee esittämään muutoksia pankkien kriisinratkaisukehikkoon maaliskuussa. Lisäksi komissio antaa ennen kesätaukoa esitykset digieuroon, vähittäissijoittamiseen sekä osinkojen verotukseen liittyen.

Suomen edustajat:

Valtiovarainministeri Annika Saarikko ja virkamiesvaltuuskunta (VM)

Euroryhmä 13.2.

1. ENERGIAMARKKINOIDEN VIIMEAIKAINEN KEHITYS JA SEN VAIKUTUKSET EURO-ALUEEN FINANSSIPOLITIikkaAN

Euroryhmä keskusteli energiamarkkinoiden viimeaikaisesta kehityksestä kuultuaan EU:n energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston (ACER) johtajan Christian Zinglensenin esityksen energiamarkkinoiden viimeaikaisesta kehityksestä. Viime kesään verrattuna energian hinnat ovat laskeneet merkittävästi eivätkä pessimistisimmät ennusteet ole toteutuneet. Kysynnän ja varastoinnin kehitys ovat rauhoittaneet tilannetta, mutta vielä ei voida katsoa oltavan selvillä vesillä ja tilanteeseen liittyy riskejä. Euroryhmän mukaan on tärkeää jatkaa ponnisteluja energialähteiden monipuolistamiseksi ja energiankulutuksen vähentämiseksi. Komissio on kerännyt jäsenmailta tietoja niiden energiakriisin johdosta tekemistä tukitoimista ja raportoi näistä seuraavassa kokouksessa.

2. TEMAATTINEN KESKUSTELU: EUROALUEEN TYÖMARKKINAT

Osana euroryhmän työohjelman mukaisia temaattisia keskusteluja euroryhmä vaihtoi näkemyksiä euroalueen työmarkkinoiden viime vuosien kehityksestä komission muistion perusteella. Ministerit keskustelivat myös poliittisista haasteista nykyisessä tilanteessa, jota kuvaa korkea inflaatio ja väestökehitykseen sekä vihreään ja digitaaliseen siirtymään liittyvät pitkän aikavälin muutokset. Euroalueen työmarkkinat ovat viime vuosina osoittaneet resilienssiä monista kriiseistä huolimatta. Työttömyys oli ennätysalhaalla marraskuussa. Vaikka tämä vuosi on todennäköisesti haastavampi, euroalueen tilanne työllisyyden suhteen on parantunut viime vuosina.

3. EUROALUEEN TALouden JA RAHOITUSMARKKINOIDEN KEHITYS JA POLITIIKKA-TOIMIEN KOORDINOINTI

Euroryhmän viimeisenä aiheena oli, jatkona aiempiin keskusteluihin, euroalueen talouden ja rahoitusmarkkinoiden kehitys ja politiikkatoimien koordinointi. Komissio esitteli tässä yhteydessä samana päivänä julkaistun talviennusteensa. Vaikka talousnäkymät ovat edelleen haastavat, euroalueen talous selvinnee tänä talvena paremmin kuin alun perin pelättiin. Euroryhmässä nousi esille, että pohdittaessa tukia, niiden pitäisi kuvastaa muutoksia energian hinnassa ja yleisen inflaatiotason suhteen. Tämä on tärkeää julkisen talouden taakan vähentämiseksi ja asianmukaisen finanssipolitiikan saavuttamiseksi samalla, kun suojellaan heikoimmassa asemassa olevia ja säilytetään kannustimet vihreään siirtymiseen. Euroryhmän seuraavassa kokouksessa palataan tähän aiheeseen todennäköisesti pohjautuen komission maaliskuun alkupuolella julkaistavaan vuosittaiseen seuraavan vuoden finanssipolitiikan ohjausta koskevaan tiedonantoon. Euroryhmä sopii tähän liittyvästä julkilausumasta, kuten aikaisempinakin vuosina.

4. MUUT ASIAT

Euroryhmän puheenjohtaja raportoi lyhyesti Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan kanssa käymistään keskusteluista.

Suomen edustajat:

Valtiovarainministeri Annika Saarikko ja alivaltiosihteeri Leena Mörttinen (VM)